

Sanatın tanımı ve kapsamı her geçen gün değişmektedir. Sanat insan düşüncesinde oluştuktan sonra kendine uygun araç ve tarza-dile- bürünüp var olan bir yapıdır. Bu yapının omurgası insan duyu ve düşüncesidir. Sanat eğitiminde duyu ve düşünceyle uygulama yetisini birlikte harekete geçirmek önemlidir. Duyarlı insan, sanatın biçimlendirme diline sahip olan ya da bu dille oluşturulan sanat türlerine yakın ve ilgisi olan insandır.

Sanat eğitiminin amacı sanata, topluma, çevreye, doğaya karşı duyarlı bireyi yetiştirmektir.

Sanat eğitimi uygar bireyin oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Yaratıcı, estetik beğeni düzeyi gelişmiş, çevresindeki zevksizliklerin farkında olan ve bunu değiştirmek için gerekli etkinlik bilincine sahip bir bireyin oluşumu çocukluktan itibaren verilen sanat eğitimi ile sağlanır. Duyarlı, uygar insan, tasarlayıp düzenleyen, çevresindeki zevksizliklerden rahatsız olan, bilinçli, eğitilmiş insandır. Sanat eğitimi toplumu uygarlık yolunda birleştiren bir çimentodur aynı zamanda.

Sanat eğitimi topluma iki yoldan ulaşır. Yaygın Sanat Eğitimi ve Örgün Sanat Eğitimiyle

Yaygın Sanat Eğitiminin hedef kitesi toplumun tümünü ve her yaş grubunu kapsar. Araçları ise ülkedeki ve evrensel boyuttaki sanatsal birikimler ve bu birikimlerin sunulduğu ortamlar ve eylemlerdir. Amacı sanatsal duyarlılığı topluma yaygınlaştırmaktır.

Örgün Sanat Eğitimi, eğitim kurumlarında verilen sanat eğitimidir. Bunlar ilk ve

Ortaöğretim ile yüksek öğretim kurumlarıdır. Yüksek öğretim kurumları arasında

Güzel Sanatlar Fakülteleri çoğunlukla görsel sanatlar ve tasarım dallarında eğitim veren en önemli kurumlardandır.

Güzel Sanatlar Fakültelerine başvuran adaylar lise mezunlarından oluşmaktadır. Lise mezunlarının bu aşamaya ulaşmaya kadar görmüş olduğu görsel sanat eğitimi ve bu eğitimin koşullarının irdelenmesi Güzel Sanatlar Fakültelerinin eğitim sorunlarının önemli bir kesitini oluşturmaktadır. Eğitim günümüzde doğuyla başlayan ve ömür boyu süren bir etkinlikler zinciridir. İlk aşaması okul öncesi eğitimidir. Okul öncesi eğitimde ülkemizdeki

kurumlaşma oranı gelişmiş ülkelerin çok gerisindedir. Bu oran Fransa'da % 100, Yunanistan'da %72 iken ülkemizde %16'dır. Okul öncesi görsel sanat eğitiminin önemli araçlarından birisi olan resimli çocuk kitapları konusunda da aynı sorun devam etmektedir. (Uluslararası Çocuk kütüphanesindeki durum)

Çevresini daha yaşanır yapabilmek bir eğitim ve duyarlılık sorunudur. Bu duyarlılık çocukluk döneminden başlayarak verilebilir. Çocuğun yakın çevresinden başlayan (aileden) estetik bir çevre oluşturma duyarlılığı, okulda, mahallesinde, şehrinde, ülkesinde devam eder. Çevre bilincinin estetik düzenlemeyle birlikte yaşanabilir çevre anlayışıyla bütünleşmesi zorunluluğu dünyamızın son iki yüz yılına baktığımızda vazgeçilmez bir olgudur. İnsanoğlu güzel gezegenimizin milyonlarca yılda oluşan değerlerini daha çok ve daha sorumsuzca tüketerek dünyayı zor yaşanır bir ortama çevirmiştir.

Üç yıl önce Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde bir doktora tez savunmasında jüri üyesiydim. Tezde okul öncesi 3-6 yaş grubu çocuk resimleriyle, ilköğretim dönemindeki çocukların resim-iş derslerinde yaptıkları resimler karşılaştırılıyordu. Okul öncesi çocuk resimlerindeki coşkulu, kendini rahat ve önyargısız anlatan, her çocuğun yapısına uygun çizilmiş resimler, ilköğretim yıllarında yerini klişe, yaratıcılıktan uzak, sıkıntılı, yapay resimlere bırakmıştı. Bu sıkıntılı durumun nedenlerinin daha derin olarak araştırılması eğitimciler ve pedagoğlara düşüyor. Ancak görünen odur ki ülkemizde yaygın olarak ilk ve orta öğretim yıllarında çocuklara sanat tanıtılıp sevdiremiyor. Çocuklarımızın estetik duyarlılığının geliştirilmesi için gerekli program, eğitim kadrosu ve ortamı halen oluşturulamadı. Çünkü bunun için gerekli alt yapı ve politikalara sahip değiliz. Ülkemizde 4 milyon çocuk eğitimden yararlanamamaktadır. Çocuk kütüphanelerimiz yetersiz, nüfusun önemli bir kısmı asgari ücretle çalışıyor. Ailede nasıl bir görsel eğitim, görsel çevre oluşturulabilir ki. Kamu alanlarının düzenlenmesinde de aynı kısır yetersizlikler sürüyor. Gün geçmiyor ki çevre düzenlemesindeki ihmaller yüzünden çocuklar ölsün. Bu gerçekler de gelişmemişliğimizin göstergeleri.

18 Ağustos 1997 tarihinde ilköğretim ve ortaokullar birleştirilerek zorunlu sekiz yıllık ilköğretim programı 4306 sayılı Yasayla kabul edilmiştir ancak bu

değişiklik sanat eğitimi alanında kayda değer bir gelişme sağlamamıştır. 2005 yılında hazırlanan ilköğretim programında da sonuç aynıdır.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen doğru eğitim politikalarıyla sanat eğitiminde olumlu gelişmeler toplumsal boyutta sağlanabilir. Köy Enstitüleri deneyimi yararlanılabilecek önemli bir örnektir. Estetik eğitime çevrenin düzenlenmesiyle başlanmalıdır. Çevresine eleştirel bir gözle bakabilme, buradaki sorunları uygarca tartışabilme, sorunlarla ilgili düzenleme ve tasarım yapabilme birikimine sahip bir ilk ve orta öğretim programından mezun olmuş öğrenci şüphesiz sanat ve estetik eğitiminde daha başarılı olacaktır. Gelişmiş ülkelerde elli yıldır uygulanan Çevre Düzenleme Dersi çocuğun yatak odasından okuluna, şehrine kadar yaygınlaşan düzenlemeleri konu almaktadır. Çevre düzenleme dersinin konularını tüketim malları moda, yaşam mekânları, mimarlık ve şehir planlama oluşturmaktadır.

Kültürel varlık olarak çok zengin bir coğrafya üzerinde yaşıyoruz ancak bunları anlama koruma yorumlama konusunda çocuklarımızı eğitmiyoruz. Şehirleşme olgusunun ülkemizdeki tahripkâr sonuçları (doğal ve tarihi zenginlikleri yok eden ve ondan estetik bir nesne olarak yararlanamayan) sonuçları da bu eğitime yeterli önemi vermememizden kaynaklanmaktadır. Örneğin 1950'lerin Batı Almanya'sında küp, küre silindir ve piramitlerden yapılan kompozisyon alıştırmaları ve bunlara göre verilen mimari ödevler öğrencilerin çevre düzenlemesi için güncel sorunlara dikkatini çekmekte ve ilgisini uyandırmaktadır. Sanayi, el sanatları ve eğitim kurumlarının işbirliği ile şehirleşmedeki çarpıklıklar sanat eğitiminde yaratılan bilinçle aşılabilecektir. Böylece sanat eğitimi tarihi ve sosyal boyutu da dikkate alan ve insanın çevresini biçimlendirmedeki olumlu rolünü ortaya koyan bir yapıya kavuşmuş olacaktır.

Eğitimle sağlanacak duyarlılık, çevreyi bizden önceki uygarlıkların birikimlerini de kullanarak yeniden düzenleyebilen nesillerin yetiştirilmesini sağlayacaktır.

Örneğin tek düze zevksiz okul binaları mimari ve renk olarak çocukların estetik duyarlılığını geliştirecek bir yaklaşımla pedagoji ve estetiğin işbirliğiyle, öğrencinin de katılımıyla yeniden ele alınmalıdır. Güzel Sanatlar Fakültelerimizin İç Mimarlık Bölümleri ilgili bilim ve pedagoji dallarıyla işbirliği içinde eğitimde mimarın ve çevre düzenlemesinin etkinliğini araştırmalıdır. Bu eğitim günlük kullanım nesnelere tasarımını da konuları arasında sürmelidir.

Ana tema canlı, yaşayan bir sosyal ilişkilerin mekân ve çevreyle bağlantısıdır. Esasen biz toplum olarak bu modele yabancı değiliz. 1940'larda Köy Enstitülerinde bu model uygulanmış öğrenciler binalarını kendileri yapmış, tarım ve hayvancılığı, müzik aleti çalmayı öğrenmişler ve konser vermişler, bir tiyatro eserini sahnelemişlerdir. Şu anda gelişmiş ülkeler bu modeli 1950'li yıllardan bu yana uygulamaktadırlar. Aynı dönemde bizim de uyguladığımız

model hedeflenen bireysel ve toplumsal kalkınmamız için gereken insanı yetiştirmede halen geçerliliğini koruyan gelişime açık bir modeldir.

Temel Sanat Eğitimi ile öğrenciye şu temel niteliklerin kazandırılması amaçlanıyor.

- Bir konuya yoğunlaşabilme, dayanıklılık ve azını.
- Temellendirilmiş bilgi ve nesnellik.
- Bilgi edinme ve bilgiyi değerlendirebilme yeteneği.
- Yapısal durumların ve bağlantıların farkına varma, sistemli düşünme.
- Soyutlama gücü ve transfer yeteneği.
- Hareketlilik ve esneklik
- Yaratıcılık
- Ekip içinde iletişim ve eşgüdüm.

Temel Eğitimin Hedefleri ise;

- Algılama yeteneğinin
- Biçimlendirme yetisinin
- Aktarma yeteneğinin
- Düş gücünün
- Yargıya varma yeteneğinin geliştirilmesi olmalıdır.

Lisans Eğitimi

- Branşlar arasındaki geçişlilik araştırılmalı
- Eğitimde Yeni teknolojilerin kullanılmasını sağlayacak olanakların geliştirilmesi
- Okul ortamında yeterli sosyal ve kültürel yaşam olanakları yaratılmalı
- Sosyal kültürel ve estetik eğitimin kuramsal alt yapısının güçlendirilmesi
- Ders dışı etkinliklerin artırılması
- Eğitim kurumunun yerel koşulları dikkate alarak çevreye kapıları açması ve yaygın sanat eğitimine katkıda bulunması
- Bu amaçları sağlayacak yeterli özerk yapıya sahip olması
- Ülke içinde ve yurt dışındaki partnerlerle ilişki kurma buluşmaları sağlanmalı

Diğer önemli konu öğretmen ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi ve sürekli eğitimidir. İlköğretimde sorun MEB politikasıyla yakından ilgilidir. Üniversitelerde

Güzel Sanatlar alanında önemli değişimler yaşamaktadır. Daha doğrusu bizim sorunumuz da bu alanla ilgilidir. Öğretim elemanları lisansüstü eğitime yetişmektedir. Üniversitelere yeterli kadro verilmemektedir. Bir de yeterli nitelikli öğretim elemanlarının bulunmaması sorunu vardır. Özellikle yeni kurulan üniversitelerde bu sorun geçici maddelerle (35. Madde) çözümlenmeye çalışılmış, kadrosu uygun olan kurumlara lisansüstü eğitim için Arş. Görevlileri 35. Md. ile gönderilmiştir.

Öneriler

Medyada gerçek sanatsal etkinliklere yer veren kurumlar teşvik edilmeli.

- Sanat Enstitülerinin etkinliği ortak buluşına ve Sosyal Bilimler Enstitülerinin de katkılarıyla geliştirilmeli.
- Tasarım bölümlerinin çevredeki (küçük, orta, büyük) Sanayi kurumlarıyla (teknokentler de) tasarım ve üretim bağlamında eşgüdümleri geliştirilmeli.
- Sanat ve bölümlerinin yakın çevreye kapılarını açmaları sağlanmalı.
- Eğitici kadronun kendisini geliştirme ve yenileme olanakları yaratılacak fırsatlarla artırılmalıdır.
- Erasmus gibi düzenli yurt dışı bağlantılarından öğrencilerin yararlanma olanakları artırılmalıdır.
- Yurt içi ve Yurt dışı araştırma projelerine katılım kurumsal bazda organizasyonlarla geliştirilmelidir.
- Sanat Eğitiminde öğrencinin öznel bakış açısındaki açılımlar ön plana alınmalı.
- İlköğretim ve orta öğretim kurumlarında verilen Sanat eğitiminin sorunları kamuoyuna mal edilerek kültür ve sanat eğitimi açısından temeli daha sağlam adayların oluşumuna katkıda bulunulmalıdır.
- Eğitimsizliğin bedeli çok ağır sonuçları orta çağ karanlığına kadar uzanıyor,

Gelişen sanayileşme, bilim ve teknoloji insana mutluluk getireceğini sanırken yeryüzünde yaşayan tüm türlerin insanlık la birlikte yok olmasının temeli atmıştır. Tüm bu olanlara bakınca yaşadığımız çağ aslında karanlık bir çağdır diyebiliriz. Ana malcı yayılmacılığın sorumlu olduğu bu sonuç çevre bilincinin gerçek insan- canlı varlığını sürdürülebilir bir dünya yaratılarak çözümlenebilecek gerçek aydınlık döneme kavuşulmuş olunacaktır. Kiteb-Zevksizlik, Digor da tiyatro sahnelemek Server Tanelinin çocukluk anıları Ö. Demirel'in eğitime ilgili kitabı Toplam kalite strateji ve öğrenci modeli davranış... ..

*Toplumsal yozlaşma ve çözümü sanat eğitimi

Örnek: Akdeniz ülkeleri buluşması

Ülkemizde Güzel sanatlar eğitiminin yüzyirmi yılı aşkın bir geçmişi olmasına rağmen bugünkü anlamda Lisans Üstü Eğitim 1983 yılında Yükseköğretim

Sanat Eğitimi sorunlarını Güzel Sanatlar Fakültelerindeki Lisans Üstü Eğitim ve sorunları çerçevesinde ele alacağım izninizle.

Günümüzdeki eğitim modelini belirleyen seçme sınavlarıdır. Test sınavı olarak yapılan seçme sınavları eğitimi size sunulan seçeneklerin içinden birisini yeğleme sığına indirgemıştır.

Kendisine sunulan 5 kutucuğun dışında düşünce geliştiremeyen bir insan modeli sanata ve entelektüel bilgiye okumaya ve yazmaya duyarsız olacaktır doğal olarak

Sonuç olarak tüm bu sorunların çözümü için makro düzeyde ulusal düzeyde bir eğitim politikamız olmalı bu politika içinde evrensel alanda bilim ve sanat demokrasinin vazgeçilmez temelini oluşturan bireyi yetiştirmede temel değerler olmalıdır.

• Halkevleri

Cumhuriyetin Köy Enstitülerinden önce kurduğu en önemli kültür ocaklarından biri Halkevleri olmuştur. Türk ocaklarının kapatılarak yerine açılan Halkevleri 1932 yılında etkinliğe başlar. Yetişkinleri eğitmek, ulusal kültürü aşlamak, devrim ilkelerini yerleştirmek, toplumu ulusal bir bilinç ve ülkü çerçevesinde kaynaştırmak amacıyla kurulmuşlardı daha da genel olarak <<Doğu Ekininden Batı Ekinine geçişte kültür, sanat, spor ve yazın etkinliklerine katkıda bulunarak halka hizmet sunma >>amacına hizmet edeceklerdi.

Kaynak: Server Tanilli Nasıl bir eğitim istiyoruz Sayfa 172

Dil ve edebiyat, güzel sanatlar, tiyatro, spor, sosyal yardım, yayın, köycülük, tarih-müze gibi dokuz türde çalışmayı yürütmüşlerdir. Halkevlerinin yanı sıra köylerde de Halk odaları kurulmuştu. O dönemler Halkevleri başta gençliğin kültür yuvaları olmuştur yıllarca ülkenin hemen tümünde Ancak Yaygın Sanat Eğitiminde de önemli katkısı olan bu çağdaş girişim 8 Ağustos 1951'de 474 Halkevi ile 4360 Halkodası kapatılır. Mimari özellikleri bakımından örnek olan Halkevleri binaları devletin diğer kurumlarına devredilir. Zengin kitaplıkları da yağmalanır.

27 Mayıs'tan bir süre sonra Halkevleri dernek olarak yeniden kurulur. Ancak 12 Eylül'den sonra yeniden kapatılır yöneticileri tutuklanır. Halkevleri 1990'lı yıllarda yeniden etkinliğe başlamıştır. Birçok sanatsal etkinliğe yine ev sahipliği yapmaktadır. Geliştirilmesi toplumumuzun ilerlemesinde önemli bir adım olacaktır.